

Közeleti Hírmondó

2013/2 negyedév

Felelős kiadó: Náraieért Egyesület

megjelenik 500 példányban

Szerkesztették: Marton Melinda, Molnárné Németh Emma, Horváth Szabolcs, Németh Tamás

www.kozeletihirmondo.gpinet.hu

Nónapi köszöntő

Közel száz hölgy fogadta el meghívásunkat a nőnap műsorunkra március 8-án. Szépen berendezett nagyterem, virágokkal tarkított színpad, megterített asztal és lázasan készülődő fellépők fogadták a gyengébbik nem képviselőit. Az ünnepi műsort

Németh Tamás polgármester nyitotta meg. A szereplők túlnyomó többsége idén a gyermekek közül került ki, akiknek ezúton is köszönjük a részvételt. Moór Mirtill vasi népdalt énekelt, Moór Erik a Kecse és a kóró című verses mesét adta elő, Nádas Petra pedig népdalcsokkal és egy Devecseri László költeménnyel örvendeztette meg a közönséget. Az egyéni produkciók után két ifjú tehetség volt a „táncparkett”. Prohászka Fruzsina és Krizsán

Dominik a LORIGO TSE táncosai mutatták be tudományukat. A számtalan díjat bezsebelt fiatalok standard és latin táncokat adtak elő. Színpompás ruhákban, ritmusos zenére kirobbanó sikert arattak. A műsor befejező részében az Örökzöld nyugdíjasklub férfi tagjai énekeltek el erre az alkalomra összeállított meglepetés dalokat. Kellemes hangulatban telt az idő, a megjelent asszonyok, kisasszonyok kicsit talán kizökkenhettek a hétköznapi mókuskerekéből, s ünnepeleven érezhették magukat, hiszen ez a nap róluk szólt. Köszönjük a szereplők fellépését és a Nárai Egyesület által szervezett megvendéglést! Jövőre ismét találkozunk kedves hölgyeim!

Nádas Nikoletta
művelődésszervező

2 Önkormányzati hírek

4 Védőnői tanácsok

8 Bori munkaszolgálatosok

12 Óvodai hírek

14 Sporthírek

Önkormányzati hírek

A polgármester törvénymódosító indítványa Orbán Viktor miniszterelnökhöz Nárai Jákkal alakított közös önkormányzati hivatalt.

Az átalakult állami önkormányzati finanszírozás okán évi 18 millió forint forrásvonással számolhatunk, 61 millió forintos óvodafejlesztési pályázatot nyújtottunk be.

Nárai Április 1-jétől a Ják székhellyel működő közös önkormányzati hivatal állandó kirendeltségeként működik. A csatlakozást hosszas és alapos előkészület előzte meg. Komolyabb csatlakozási tárgyalások zajlottak Sé, Pornóapáti–Horvátlövő–Vaskeresztes, Balogunyom–Kisunyom, Gencsapáti községekkel többek között. A létrejöttnél költséghatékonyabb működést jelentette volna számunkra, mely során megnevezni nem kívánt három település csatlakozott volna hozzánk, de ennek gátja volt, hogy bár azonos járason belül vagyunk, tőlük nem egy, hanem több település választ el. Ezért törvénymódosítási indítvánnyal fordultam Orbán Viktor miniszterelnökhöz és Tállai Andrásához, a Belügyminisztérium Önkormányzatokért felelős államtitkárához a 2011. évi CLXXXIX. Magyarország helyi Önkormányzatairól szóló törvény 85. § (1) módosítása kapcsán. Melynek lényegi eleme, hogy a törvény költséghatékonyossággal indokolható esetben tegye lehetővé, hogy külön belügyminiszteri engedéllyel azonos járason belüli települések is alkothassanak közös hivatalt, függetlenül egymástól való távolságuktól. Orbán Viktor miniszterelnök törvénymódosítási indítványomat Pintér Sándorhoz továbbította. A belügyminiszter válaszában arról tájékoztatót, hogy törvényi felhatalmazás híján kéresemnek nem tudott eleget tenni, így ez a kapcsolat nem jöhetett létre. Ezért továbbegyeztetés után Jákkal kötöttünk megállapodást. Ami fontos, az együttműködés csak az államigazgatási ügyekre vonatkozik, az önkormányzati feladatvállalások, ezek bevételei, megtakarításunk marad Náraiban. A megváltozott önkormányzati finanszírozás lényegi eleme, hogy az eddigi normatív támogatást felváltotta a feladatfinanszírozás, mely egyúttal jelentős forrásvonással is jár. A mi esetünkben ez konkrétan évi cirka 20 millió forintot jelent. Egyrészt a lakosságárányos támogatás, az iparűzési adó mintegy negyede, és a gépjárműadó 60%-a került elvonásra. Az új rendszer különböző jogcímek alapján biztosít céltámogatást. Pl.: temetőfenntartásra, közvilágításra, zöldterület-rendezésre stb. Sokatmondó adat: az út- és járdakarbantartásra 430 000 forintot kapunk. Ugye tudják, ez mire elég? Nagyjából a fele a téli hótolásra el is ment, de az Árpád utcára hozott bazalt is közel félmillió forintba került. Sajnos az állam az ellátandó feladatok finanszírozását sem biztosítja. A legnagyobb költséget ilyen téren az óvoda jelenti. A működését több millió forinttal kell kiegészítenünk a helyben beszedett adókból.

Január 23-án, szerdán lakossági közmeghallgatásra vártuk a lakosságot „A felnőtt háziorvosi szolgálat helyezete Náraiban” fő témakörben, melynek apropóját az adta, hogy már több mint egy éve nem volt jelen községünkben a doktornő. Közös erővel elértük, a működési engedélyét visszavonták, így praxisát augusztusig értékesítheti, utána ingyenesen betölthető. Bízunk, hogy mielőbb végleges orvosunk lesz, addig is Dr. Szőke-Tóth Edit jáki háziorvos helyettesíti.

Közmeghallgatás

A Paragvári Iskola várja a Nárai tanulókat!

Harangozó Bertalan kormány megbízott és a szombathelyi közgyűlés döntésének értelmében ez év elejétől már nem a Dési, hanem a szombathelyi Paragvári Utcai Általános Iskola (Szombathely, Paragvári u. 2.) a Nárai tanulók számára kijelölt kötelező felvételt biztosító iskola. A 2003-ban létrejött Dési iskolával kötött megállapodás nem váltotta be a reményeket, mivel buszos közlekedéssel nem volt megközelíthető, ezért kezdeményeztem a megállapodás felülvizsgálatát és megváltoztatását. A Paragvári iskola a szombathelyi Ady téri megállótól néhány percre található, így a Nárai gyermekek számára önállóan is biztonságosan megközelíthető. A beiratkozásokkal kapcsolatban forduljanak bizalommal Kőváriné Fekete Marietta igazgató asszonyhoz, hivatkozva a kormány megbízott úr döntésére. Ami nem mellékes, az iskola az elmúlt évben 200 millió forintot teljes körű felújításon esett át, így egy modern iskola várja a Nárai gyermekeket. Bővebb információ: www.paragvari.hu

Pályázatainkról

Terveinknek megfelelően halad az Európai Unió támogatásából megvalósuló Sportöltöző és a Park-ház fejlesztése mint látható, átadásuk kora nyáron várható. A kivitelezést helyi cég, a Vörös Domínó Kft. végzi.

Novemberben az öt, szintén brüsszeli alapra beadott pályázatunkkal kapcsolatban eddig csak jó híreim vannak: volt tanítókakásból tájház kialakítása, plébánia felújítása, három játszótér létesítése. Az első két szűrőn sikeresen túljutottunk, a több mint 4,5-szörös túligénylés mára mintegy kétszeresre szűkült. Pályázataink az utolsó fordulóban vannak, végső döntés a kora nyáron várható. Az eltelt időszak óta új fejlesztési projekteket is kidolgoztunk és indítottunk, lássuk.

Februárban a művelődési ház meglévő gáz- és fa üzem mód kiváltására, megújuló energiaforrásra történő átépítésére nyújtottunk be pályázatot, amely keretében 24 napkollektor és egy hőszivattyú létesülne. A projekt költségvetése 22 millió forint és a fejlesztés 15%-os önerő mellett valósulhatna meg. A pályázatot február 18-án írták ki, de már aznap délután forráshiány okán vissza is vonták. Mivel volt előzetes információ, ezért rá tudtunk készülni, a közel kétszáz oldalmi pályázatát Nárai az első napon be tudta nyújtani, tehát az esélyesek között lehetünk, bár így is négyszeres túligénylés mutatkozik.

„Hagyomány és megújulás a XXI. században – a Nárai Aranykapu Óvoda bővítése” címen márciusban benyújtottuk pályázatunkat az Új Széchenyi Terv TÁMOP alapra az óvodánk bővítésére, amelyet a növekvő demográfiai adatok indokolnak. Terveink szerint egy új, több mint 200 nm-es szárnyat építenénk a meglévő óvoda és a volt tanítólakás közé. Ebben új csoportszoba, logopédiai, orvosi szoba (kötelező), átriumos tágas közlekedő és öltöző vizesblokkokkal létesülnének. A bővítendő épületet úgy terveztük, hogy tágas tetőtér, emelet álljon rendelkezésre egy esetleges következő pályázathoz. A későbbiekben itt társalgó, tornaterem, szobor stb. is kialakítható lehetne. Az óvoda új főbejárata is ide, a Kossuth Lajos utca felé kerülne át. A fejlesztés költségvetése, az igényelt építési támogatás a berendezéssel és néhány új udvari játékkal összesen 61 millió forint. A konstrukció 100%-ban támogatott, tehát sikeres elbírálás esetén önerő nélküli fejlesztést valósíthatnánk meg. A régióban itt is közel négyszeres a túligénylés: 25 pályázat érkezett, de csak 7-8 kaphat támogatást. Megemlíteném, hogy a pályázati anyag összeállításában segítségünkre volt egyik kedves lakótársunk Drác Zoltán, európai uniós szakközigazdász, aki néhány éve választotta lakóhelyéül Nárait, a lakóparkban él családjával. Segítségét ezúton is köszönöm! A pályázat elbírálása nyáron várható. Mivel már nem könnyű nyomon követni pályázatainkat ezért az alábbi összefoglalóban ismertetem őket:

Sárgaliliom Alkotó és Közösségi Ház kialakítása 21 millió lezárt

Napkollektoros rendszer (óvoda, alkotóház) 16 millió lezárt

Digitálisan vezérelt, mikrofonok, fénymásoló, tévé stb. 430 ezer lezárt

Sportpálya eszközbeszerzés (fűnyírótraktor stb.) 1,5 millió lezárt

Napkollektoros, hőszivattyús rendszer (műv. ház) 22 millió beadva, elbírálás alatt

Park-ház fejlesztés (volt tűzoltószertár) 13 millió megnyerve, kivitelezés alatt

Sportöltöző-bővítés 12 millió megnyerve, kivitelezés alatt

Sportpálya palánk, védőkorlát 2,5 millió beadva, elbírálás alatt

Sárgaliliom Virágzás Napja Fesztivál 1,5 millió megnyerve, szervezés alatt

Tájház-kialakítás (volt tanítólakás felújítása) 15 millió beadva, elbírálás alatt

Plébánia-felújítás 10 millió beadva, elbírálás alatt

Három új játszótér 18 millió beadva, elbírálás alatt

Óvodabővítés, új 220 nm-es szárny építés 61 millió beadva, elbírálás alatt

Mindösszesen: 193,93 millió forint

A Sárgaliliom Virágzás Napja Fesztiválról

A Náraiért Egyesület sikeresen pályázott és nyert 1,5 millió forint brüsszeli támogatást a rendezvényre, melyet július 6-án és 7-én rendezünk. 5-én, pénteken kora este pedig egy közös gyalogtúrát szervezünk a sárgaliliomos rétre. A rendezvény fővédnöke Dr. Hende Csaba miniszter, Nárai országgyűlési képviselője lesz. A fesztivál jelentősége abban rejlik, hogy Náraiban ekkora szabású rendezvény még nem volt, mely az Európai Unió 100%-os támogatásával jön létre. A két nap során számos kulturális és zenei rendezvény kerül megtartásra, a fő műsorszámokra ezúttal is mindkét napon sztárvendégeket várunk.

A haranglábról

Végre fellelegezhetünk! Ugyan nem a temetőbe, hanem az előtte lévő Hősök tere zöldterületre kaptuk meg az építési engedélyt, mely légvonalban a temetőtől mindössze néhány tíz méterre található. A harangláb építését idén tervezzük. Vallom, Nárai új jelképe valósulhat meg. Örömmel tölt el, hogy mindezt szinte lakossági közadakozásból valósíthatjuk meg. A 30 kg-os harangot egy Nárai magánszemély felajánlásából már tavaly megöntöttük. Összegyűlt közel egymillió forintnyi lakossági adomány, ebből a fát, cserepet tudjuk megvásárolni. Már csak a térkő, kábel, elektronika ára hiányzik. Nyul János, Király Árpád helyi mesterek ugyanis ingyenesen vállalták, hogy felépítik és lecserépezik, míg Szakály Tamás a talapzat fémszerkezetét készíti el szintén ingyenesen! A 3,5 millió forintos összköltségvetésű létesítmény így minimális önkormányzati önerőből valósulhat meg. Aki még nem adományozott, de szeretne hozzájárulni Nárai új látványosságának felépítéséhez, a takarékszövetkezetben történő befizetéssel megteheti.

Karácsonykor lesz kültéri Betlehemünk!

A decemberi nyugdíjas-találkozón vetődött fel az ötlet. Eldöntöttük: idén karácsonykor már a Polgármesteri Hivatal és a takarékszövetkezet között kültéri Betlehemet állíthatunk, 3x2 m-es alapterülettel. A bábok elkészítéséhez még ötleteket és segítséget várunk! A Betlehem belső megvilágítása és fényfüzerek a kandeláber vezérlésére kerülnek rákötésre: sötétedéskor kigyulladnak és éjfél tájékkor kialszanak. Reményeink szerint egy újabb színfolttal gazdagodik a település főútja, főtere, mely a központi gyalogosforgalom okán kedvelt látványosság lehet a kisgyermek számára is. A Betlehemhez szükséges faanyagot – brazil fenyőt – Kondics János ajánlotta fel, melyet ezúton is köszönünk!

Kültéri ülőgarnitúrát vásároltunk

Év elején adódott a lehetőség és megvásároltuk a kehidakustányi termálfürdő egyik sörözőjéből a 6 darabos, 56 fő férőhelyes fém-szerkezetű, faborítású kültéri sörpad garnitúrát 80 000 forintért, melyet a Millenniumi park pavilonjában helyeztünk el.

Az utakról

Községünk kiemelt problémája, az elmúlt években épített utak szétesése. Mint tudjuk, a probléma az alkalmazott technológiából ered. 2009 óta nem írtak ki belterületi utak felújítására pályázatot. Útkar-

bantartás jogcímén az állam idén 430 ezer forintot juttat. Ki kell jelentenem, a jelentős forráselvonásokkal a „hét szűk esztendő” fog következni az önkormányzatiság terén, így nagyon nehezen megoldható problémával találtuk szembe magunkat. Abban senki se reménykedjen, hogy petícióval, médiahíresztelésekkel a probléma megoldódik. A forráselvonások, pályázatok hiánya okán az eddig is lassú ütemű járda- és útfejlesztések méginkább lassulni fognak. Az érintett útszakaszok lakói jó, ha tisztában vannak vele: a lakóegységekre lebontott költség akár egymillió forintot is jelenthet. Természetesen vállaljuk, amennyiben az érintettek anyagilag hozzá kívánnak önkéntes alapon járulni, úgy

nem fogunk elzárkózni. Kiemelném, a Sóllyom és Pacsirta utcák lakói nem a médiákat hívták, hanem családonként 600 ezer forintot fizettek néhány éve azért, hogy útjuk legyen. Idén a tartalékunk terhére a Dózsa utca felújítása megtörténik. Mint ismert az ügyet jogi útra tereltük, kedvező ítélet esetén innét is remélhető forrás. Ideiglenes megoldásként pedig mintegy próbaként, az Árpád utcára az utca lakói társadalmi munkában 8 cm zúzott bazaltot terítettek. Megköszönve érdeklődését lakóhelyének közügyei iránt:

Németh Tamás
polgármester

A kontaktlencséről

Ez az apró látásjavító eszköz lehetővé teszi, hogy rendszeresen vagy alkalmanként „megszabaduljunk” a szemüveg viselésétől. Ma már sportolás közben, vagy extrém körülmények között sem kell feltétlenül lemondanunk az éleslátásról. Napjainkban szinte minden élethelyzetre vagy életstílushoz találunk megfelelő lensét. Ha valaki sokat éjsza-

kázik, vagy átmulatja a hétvégét, esetleg hosszú ideig szeretné naponta viselni a lensét, erre ott vannak az úgynevezett „lelegző” szilikon alapú lensék. Más fajtát viselünk, ha csak nappal akarjuk hordani, más ha aludni is szeretnénk benne, megint más ha esetleg több napig folyamatosan szeretnénk viselni. Persze létezik olyan is, melyet csak alkalmanként használunk, úgymond egyszer használatos, egynapos lensék (nem kell bajlódni a tárolással, tisztítással, használat után egyszerűen eldobandó). Egy dologban azonban minden kontaktlencse azonos: viselését alkalmassági vizsgálat előzi meg! Itt történik a lensce viselését kizáró állapotok kiszűrése: pl.: szemháj, könnytermelő

mirigyek, szaruhártya, kötőhártya, visszatérő gyulladásos betegségei vagy anatómiai eltérései. Ekkor határozza meg a szemészorvos a kontaktlencse paramétereit és típusát is. Bár sokféle fajtájú, formájú, és funkciójú lensce kapható, a lensce paramétereit (dioptria, görbület, átmérő) a szem méreteitől, fénytörési hiba mértékétől függően egyedileg kell meghatározni. Mivel ezek az adatok minden szemnél különbözőek lehetnek, ezért még „szorult helyzetben” se kérjünk egymástól kölcsön kontaktlencsét. Ha nincs szükségünk szemüvegre, mindössze a szemünk színét szeretnénk megváltoztatni – dioptria nélküli színes kontaktlencsével –, ebben az esetben is előtte alkalmassági vizsgálat szükséges. Kontaktlencse használata során a fél-évenkénti szemézi ellenőrzés javasolt. Az egyik leggyakoribb hiba a lensce túlhordása. Nagyon fontos az ajánlott cseréidő betartása. A havonta cserélendő lensét sose viseljük 1,5-2 hónapig, de az egynapos lensét se használjuk 2-3 napig. Az idő múlásával a lensék oxigénáteresztő pórusai eltömődnek, így a szem oxigénellátása csökken. Az oxigénhiány elváltozásokat idézhet elő a szemben. Vigyázzunk szemünk világára, s feltétlenül kövessük szemészorvosunk utasításait!

Molnárné Németh Emma
védőnő

Kemény arcát mutatta a tél

Január 18-án kemény arcát mutatta a tél. A néhány nap alatt leesett 30 cm hó, majd az azt követő intenzív hófúvás igencsak feladta a leckét. Délutánra már a megyében 18 település vált

megközelíthetetlené. Stubics László és Nagy Szabolcs helyi mezőgazdasági vállalkozók minden tőlük telhetőt megtettek, szinte éjjel-nappal az utakon voltak. A legkritikusabb szakaszok a Szombathely–Nárai közötti, a Pacsirta utca és a Liliom utcák voltak. Alig tölték, markolták félre a havat, a szél egy órán belül visszarakta. László és Szabolcs családtagjaikkal együtt délutánra már négy erőgéppel, traktorokkal, hótolóval, markolóval állták a próbát. A Vasi Volán menetrend szerint közlekedő járatai közül 17-én reggel, míg 18-án dél körül csúszott a téglagyári dombnál az árokba a busz, melyeknek mentésére szintén Stubics László sietett.

Ezen a télen példátlan hómennyiség hullott alá – több mint egy méter összesen. Szerencsére sérülés, baleset nem történt, az utak végig járhatóak voltak. A derekas helyállásért azt hiszem az elismerés és a dicséret maximálisan kijár. Csak e két fiatalember rátermettségén múlt, hogy a hó Nárait nem zárta el a külvilágtól. Ugyancsak említésre érdemes és ezúton is köszönöm önzetlen segítségét Hernádi Balázsnak, aki a Kossuth Lajos utcai járdákról szórja el a havat hómarójával, ezzel is segítve a lakókörnyezetében élőket.

N. T.

Ismét húztuk a rönköt... vagy inkább toltuk..?

A hagyomány szerint, ha nem volt a faluban házasságkötés far-sang idején, akkor a rönkhúzás megrendezhető. Nem volt, hát mi meg is rendeztük. Elkelt Gubacs Gizi (Takács Péter), elvette őt élete párja Gesztenye Gusztó (Koltay Gábor). Hatalmas előkészületekkel, nagy izgalommal, fergeteges hangulatban indult a menet

2013. február 9-én. S ez percről percre fokozódott. A kisbíró (Németh Tamás) kihirdette a művelődés háza előtt, hogy van a faluban két olyan fiatal, akik házasságra adták a fejüket. Fel is kerekedett Nárai apraja és nagya, hogy tanúja lehessen a frigynek, s húzták a rönköt a Tópart utca felé. Aprópó! Csak húzták volna, ugyanis a nagy igyekezetben eltörött a rúd. Na, de sebaj! Ha húzni nem lehet, akkor toltuk! A vőlegényt vőfély urunk (Tóth Antal) kérte ki az örömszülőktől (Koltay István és felesége, Éva asszony), akik

egy szóra adták fiukat és jó házigazdához méltóan megvendégelték a kíváncsiskodó násznépet. A vőlegényes háztól a koszorúslányok felé vettük az irányt, s ennél a háznál (Stubics László és felesége, Mónika asszony) is szerencsével jártunk, hiszen két csodaszép koszorúslánnyal (Császár Katalin és Kovács Ramóna) gazdagodva folytathattuk utunkat a menyasszonyért. Itt is megrakhatta éhes bendőjét a sokadalom, s szomjuk oltására is volt gyógyír.

A gyönyörű ara már biztos tűkön ült, annyira várta az érte érkező sereget, ami akkorra már vagy száz emberből is állt. Sokan vették a fáradságot és kitaláltak maguknak különböző maskarákat, amit meg is alkottak. Ez egy igazi bolondlakodalmas násznép volt.

A menyasszonyos házhoz érve, kisebb meglepetésben lehe-tett részünk. Rendre, ahogy azt kell, a vőfély kikérte az eladó lányt szüleitől (Kurcz Ernő és neje, Kati mama), de a várva várt nő helyett Teca (Kurcz Attila) lépett ki a házból, s jelezte szándékát a házassulásra. No, a mi vőlegényünk se volt rest, s kikérte magának, hogy ez a nő nem az a nő! Ekkor előlépett a tömegeből Teca hites ura is (Moór Attila), s kelletlen szavakkal illette nejét, majd jól eltáncgált. Mert micsoda dolgot művel ez a fehérnép?! Amint felocsúdtunk az ámulatból megjelent az ajtóban Gizi. Szépségénél csak copfos hajának hossza és bakan-

csának mérete volt nagyobb. Rögtön felderült Gusztink arca – látván a szeretett nőt, s örömet nem leplezve kiáltotta, hogy itt az én Gizim! Végre! Mindenki boldog, mindenki örül. Miután itt is csillapíthatta éhségét és szomját a vendégsereg, az ifjú pár rönkre ülve megtette útját a közös élet felé. A művelődési házban a püspök (Léber Imre) megeskette a fiatalokat, majd az anyakönyvvezető (Király Erzsébet) is összeadta őket. Jelen

voltak az örömszülők szülei (Moór Sanyi bácsi és neje, Magda néni, valamint Vincze Istvánné Erzsébet néni és Putz Jánosné Erzsébet néni) is, akik frappáns köszöntőt fabrikáltak útravalóul az ifjaknak.

A menyegző után kinek kedve volt táncolhatott az újdonsült asszonnyal, majd falatozhatott az ünnepi vacsorából. Hajnalig szórakozott ki-ki a béli zene dallamaira, köszönet érte Németh József úrnak.

Minden jó, ha jó a vége! Megtörtént a házasságkötés, két szerető szív egymásra talált. Így esett hát Náraiiban a mókás bolondozás, egy vidám, önfeledt szórakozás mindenki örömére! Köszönet a szereplőknek, a résztvevőknek, a dalolóknak, a maskarasoknak. Külön köszönet azoknak, akik időt és energiát nem kímélve süttöttek, főztek, szervezkedtek bármilyen formában. Köszönet a finom borokért: Tóth Antalnak, Tieber Károlynak, Ódor Andrásnak és Borosta Lajosnak.

Nádas Nikolett
művelődésszervező

Ne légy hitetlen, hanem hívó

A nárai templom főoltárképén láthatjuk, amint a „hitetlen Tamás” apostol megérinti a feltámadt Krisztus oldalát. Nem hitte el ugyanis a többi apostol tanúságtételét, akiknek megjelent a feltámadt Krisztus. A nagypénteki esemény megrendítette az apostolokat, annak ellenére, hogy Jézus többször beszélt haláláról és feltámadásáról. Vajon Tamás apostol magatartása bűnös volt? Semmiképpen. Inkább egy jogos fohász, hogy Isten erősítse meg a hitét, mely a megpróbáltatásban meggyengült. A szentek

életében nem egyszer olvasunk „elsötétedéseket”. Mire tanít tehát minket Szent Tamás? Elsősorban arra, hogy legyünk hűséges követői Krisztusnak. Ismerjük meg tanítását. Másodsorban pedig arra, hogy a nehézségek idején ne szakadjunk el a közösségtől. Szükségünk van mások szeretetére, segítségére. Térjünk vissza, fogjuk meg egymás kezét, mint gyermek a szüleiét. Jézus ígérte: „Ahol ketten-hárman együtt vannak az én nevemben, ott én is jelen vagyok.” Adja meg az Üdvözítő nekünk – miként Tamás apostolnak is megadta – a feltámadás reményét, amit így fejezett ki, amikor Jézust megérintette: „Én Uram, Istenem!”

Dr. Rátkai László
kerületi esperes, teológiai főiskolai tanár

Kedves Náraiak!

A szerző más, de a jutalom ugyanaz: Szentírás. Ki írta és mi a címe a kedves történetnek? A nagyanya helyett én édesanyámat írtam volna, aki a törvény szigorát egy frissen vágott, leveleitől megfosztott, kosárfonásra alkalmas sárga fűz vesszővel képviselte. A közvetkező telefonszámon várom a megfajtéseket, jelentkezésüket: 94/814-925.

Szép áprilisi délután. A közeli park egyik padján ülve, elmerültem figyelem az ébredő természetet. Nézem a fák duzzadt rügyeit, amelyek nemsokára zöld színbe öltöztetik az ágakat. Közben élvezettel hallgatom a bogarak zümmögését, a madarak énekét, a játszadozó gyermekek vidám, önfeledt kacagását.

A tavasz virágillattal teli levegője felidézi a múltat, s megelevenedik messzetúnt gyermekkorom világa. Jó érzés arra gondolni, hogy valamikor nekem is gazdag gyermekkorom volt, teli szebbnél szebb emlékekkel, élményekkel. Most megértem a magányos öregeket, akik vissza-visszakanyarodnak emlékeikhez, hogy azok fényénél melegedjenek, azok életető nedve olvassza meg a szívünkre fagyott keserű valóság érzéseit. Ott még mellettük voltak azok, akik a mostani megkopott télikabátjuk helyett szerető szavukkal, mosolyukkal melengették fájós-fázós csontjaikat.

Engem is elfogott a nosztalgia. Egy rég megtörtént esemény rémlett fel előttem, amelyre boldog örömmel gondolok vissza.

...Lehettem vagy négyéves. Akkor is szép áprilisi idő járt. Erdő, mező, virágoskert színgazdag tavaszi virágoktól volt illatos. A nap melege és a madarak éneke játszani hívta a gyerekeket a szabadba.

És én, bár még pöttöm emberke voltam, már tudtam, hogy a nagy kék ég alatt minden – Isten ajándéka. Áldott emlékü nagyanyám tanított meg erre, s hogy ezt a fenséges ajándékot tartsam tiszteltben. Hallgattam is rá, mert őt nagyon szerettem. Még hálás vagyok neki, hogy imára kulcsolta a kezem, s megtanított az imádság szavaira.

Mondom, akkor is április volt, és húsvétra készülődtünk. Húsvéti ajándékként kaptam egy pepita nadrágot és két papírdínarost. A nadrágot nagybátyámtól (menten rám is adták), a pénzt meg nagyanyámtól. Meg is hagyta rögtön, hogy ezen a pénzen ne vegyenek mást, mint magamnak cukorkát. E „tömrdek” pénzért akkor két nagy zacskó cukorkát kaphattam volna. De minek nekem húsvétra cukorkát vennem, amikor enélkül is annyi van belőle, hogy szinte Dunát lehetne vele rekeszteni – gondoltam magamban. No, azért nem szóltam semmit, a pénzt új nadrágom zsebébe gyűrtem, és azzal mint a szél elváltattam a nagyanyám mellől. Az utca végén már vártak a játszótársaim.

Teltek- múltak a napok, a hetek, talán a hónapok is. Nem tudom pontosan, mennyi idő múlt el, csak arra emlékszem, hogy a viseléstől az „új” nadrág többé már nem volt új, de tisztának sem lehetett nevezni. Ráfért egy alapos mosás.

Áldott nagyanyám kezébe is vette, de mivel tudta, hogy egy gyermek nadrágzsebe micsoda kincsesbánya gazdája számára,

szokása szerint ezúttal is kiforgatta. És láss csodát! A megszokott üveggolyók, rozsdás szögek, gombok halmaza helyett papírgalacsin gurult ki abból. Azonnal hívatott a nagyanyai törvényszék elé. Nagyon megszeppentem, mert már tapasztaltam, szeretetét olykor eléggé fájón is ki tudta fejezni. Nem gyakran, de nálunk szokásban volt a gyermek nadrágját kiporolni anélkül, hogy az lekerült volna viselőjének testéről.

Most az egyszer azonban a porolás elmaradt. Nagyanyám szelíd hangon így szólt hozzám:

– Mondd, kisfiam, miért nem vettél magadnak cukorkát, amikor arra adtam neked a pénzt?!

– Nem nagyanya! Én ezt a pénzt nem költöttem cukorkára! – mondtam egészen határozottan.

– Hát akkor... Akkor mit kezdesz vele?

– Hát... ha majd egyszer édesmama kenyeret szeretne sütni, és nem lesz pénze élesztőre, akkor majd én veszek neki élesztőt.

Erre nagyanyám elfordította szép ősz fejét, mert egy pillanatra bogárka szállt a szemébe, és a könnyeket ki kellett törölni. Kisvártatva visszafordult hozzám, és lágyan megsimogatta buksi fejemet. Mondott is valamit, de én abból csak ennyit értettem: – Ó kisfiam, édes gyermekem! – mert a többi lenyelte könnyeivel együtt....

Könyvei akkor oly melegen hullottak maszatos arcomra, hogy én azokat onnan nem töröltem le...

Itt ülök ezen az április délutánon a park padján, de sehogyszem tudom beleélni magam a valóságba. A nosztalgia még vissza-visszatart a múlt meleg családi fészkeben. És én – hogy őszinte legyek – nem is nagyon kívánczok vissza a jelenbe. Hogy miért nem?

Mert a múlt képe, nagyanyám emléke, a régi április eszembe juttatja a rég tanult igazságot: minden, de minden, a fák, az éneklő madarak, a bogarak, a levegőben keringő tavaszi illatok, nagyanyám, én... Isten ajándékai vagyunk, méghozzá a szeretet szülte húsvéti ajándékok.

Kegyelmes Húsvétot! Találkozunk a nagyheti szertartáson; megtisztult lélekkel és odaadó szívvel a körmeneten.

Hencz Ernő

tb. kanonok, ércl. esperes, ny. plébános

Bori munkaszolgálatosok Szombathelyen és környékén

A második világháború alatt magyar munkaszolgálatosokat vittek Jugoszláviába. A németek kérésére a magyar kormány 1943-ban és 1944-ben egyaránt 3000 főt küldött a szerbiai Borba. Az összesen mintegy 6000 férfi 98 százaléka zsidó származásuk, a többiek lelkiismereti meggyőződésük és egyben vallási hovatartozásuk miatt kerültek a bori bányavidékre. Az első, 1943-as csoportba kerültek a katonai szolgálatmegtagadásért, antimilitarista propaganda kifejtéséért bebörtönzött férfi Jehova Tanúk, szombatisták más néven reformadventisták, és nazarénusok. Őket 1942. október elején függelemsértés miatt ítélték egy évtől öt évig terjedő börtönbüntetésre vagy háború idején elkövetett hűtlenség bűncselekmény elkövetése miatt tíz évtől tizenöt évig terjedő fegyházbüntetésre. Ők valamennyien „államellenes”, valamint „a honvédelem érdekeit veszélyeztető” és ezért az 1939-ben betiltott „szektákhoz” tartoztak. A „szekták” 50 év alatti bebörtönzött férfi tagjait Jászberénybe gyűjtötték össze, majd vonattal Ercsibe szállították. Ők voltak a jászberényi 801.-es különleges büntető munkásszázad, hivatalos nevén a Magyar Királyi 801. Különleges Munkás Század.

A zsidó munkaszolgálatosok döntő többsége a Bor mellett lévő Berlin-táborba, a kisegyházak tagjai pedig kivétel nélkül ebbe a központi táborba kerültek. A kisegyházak tagjai egy közös barakkban laktak, de egymástól elkülönülten élték mindennapjaikat és vallási életüket. Munkájuk elsődlegesen bányamunka vagy a bányászati tevékenységgel összefüggő ipari vagy a tábor mindennapi életével kapcsolatos munka volt. A Radnóti Miklóst is soraiban tudó gyalogmenetben összesen mintegy 3600-an indultak vissza Magyarországra. A magyar katonai keret által kísért menet sok szenvedés után érkezett meg Belgrádba. Innen már német katonai alakulatok is részt vettek kíséretükben és az egyre szaporodó kivégzésekben. Bánáton keresztül érkezettek meg Újvidékre, innen pedig a nyugat-bácskai Cservenkára. A menetben ekkor már a szombatisták nem voltak jelen, mivel ők Belgrád előtt – a helyi hittestvéreik segítségével – megszöktek. A bori Jehova Tanúi, nazarénusok és zsidók közös gyalogútja Cservenkán ért véget. A zsidó munkaszolgálatosok közül a németek a magyar keret támogatásával 800–1000 főt kivégeztek. A túlélő zsidó munkaszolgálatosokat a német katonák Zomborba, majd onnan külön csoportokban Bajára és Mohácsra kísérték, – újabb jelentős veszteségek mellett. A Jehova Tanúi, valamint a nazarénusok megmenekültek és továbbra is magyar katonai kísérettel mentek Zomborba, majd onnan Kiskunhalason keresztül vonattal Szentkirályszabadjára. Ide a nyilas hatalomátvételt követő napon, 1944. október 16-án érkeztek meg. Ezekben a napokban szállították ide vonattal Bajáról és Mohácsról a bori zsidó munkaszolgálatosokat is. A zsidók életben maradt csoportját, mintegy 1500 főt október végén, november elején Győrön és Abdán át Hegyeshalomba meneteltették. Itt átadták a német katonáknak, akik német koncentrációs táborokba szállították őket. Mintegy 500-an élték meg felszabadításukat. A kisegyházak tagjait Szentkirályszabadjáról 1944 karácsonyán indították el Jánosházára majd, onnan Szombathelyre.

A szombathelyi érkezés ideje és a kisegyház-tagok létszáma

A bori kisegyházak tagjai közül a Jehova Tanúi és a nazarénusok együtt érkeztek meg Jánosházán keresztül Szombathelyre. Itt-tartózkodásuk ideje alatt különböző helyeken laktak, különböző munkát kellett végezniük. Szombathelyre 1945. január elején 139 bori Jehova Tanú munkaszolgálatost vittek. Összlétszámuk öt fővel egészült ki, így 1945. február végétől, március elejétől összesen 144 fő volt. A kisegyházhoz tartozó bori munkaszolgálatosok szombathelyi létszáma tehát kezdetben 139 Tanúból és hat atyafiból állt (145 fő), majd a további Tanúk érkezése miatt összesen 150 főre nőtt.

Szombathely a Kisegyház-tagjainak megérkezésekor

A kisegyház-tagok érkezésekor Szombathely még nem szenvedte el a várost ért legsúlyosabb légitámadást. Az 1945. február 21-i kisebb légitámadás után, március 4-én az amerikai B-24-es bombázók 118 bombát dobtak a városra. Ez utóbbi légitámadás jelentős emberi veszteséget (kb. 300 fő) és anyagi károkat okozott. Az amerikaiak ezt követően még három alkalommal bombázták a várost (március 18., 25. és 26.), majd az orosz gépek is dobtak le bombákat (március 27. és 28.). A város akkori 243 utcájából 182 utcában volt bombakár és 1770 sérült ház közül 159 lett rommá. Magyarországon Szombathely lett a háborús károk vonatkozásában az ötödik legsúlyosabb károkat elszenvedett város.

A Jehova Tanúinak munkája

Jehova Tanúi Szombathelyen két helyen (földeken, városban) és ezen belül számos munkahelyen dolgoztak. A Tanúk többsége a város határában, tanyákon a „térden felüli hóban” kukoricát tört, azaz a hó alól szedte ki a kukoricát. A kinn maradt több vagon termés betakarítása nem volt kellemes munka, viszont a folyamatos légiriadók és bombázások elkerülték őket és egyben élelemhez jutottak. A kukoricatörésen és a városi munkákon (mentési, romeltakarító, rakodó, valamint javító, postai, szakács-felszolgáló) kívül a Tanúk további feladatai közé tartozott a szombathelyi fatelepen (fűrésztelepen) való munkavégzés is. A Győrből Szombathelyre vitt Vági József közlése szerint itt őket katonai felügyelet alatt, civil munkavezetőknek beosztva dolgoztatták. Ládákat kellett készíteniük, amiket később feltehetőleg Szombathely kiürítésekor használtak.

A nazarénusok munkája és szállása

A hét nazarénus hét lovas kocsival együtt érkezett meg Szombathelyre. Ezt követően hat lovas kocsival embereknek és állatoknak szállítottak élelmet egész Vas megye területéről, de egészen a Zala megyei Nagykanizsáig is elmentek. A hetedik lovas kocsin Papp Lajos atyafi szolgált Alpár Zoltánnál és családjánál. A Jehova Tanúkkal együtt Szombathelyre érkező nazarénusok egy Szombathelyen lévő istállóban laktak. Nekik ugyanúgy szabad járásuk volt a városban, mint a Tanúknak. Ehhez nyilván az is hozzájárult, hogy a kisegyházak tagjainak szökésétől nem kellett tartani és – mint azt Áfra Károly Tanú megemlítette – a mentési munkálatokban való becsületes részvételük miatt jó hírük volt.

Szombathely elhagyása

Szombathelyen a Tanúk és a nazarénusok külön-külön dolgoztak, valamint más és más helyen laktak. Ennek ellenére közös parancsnokság alatt, együtt hagyták el Szombathelyt, együtt vészelték át az ezt követő napokat. A front közeledtével a kisegyház-tagok százada 1945. március 27-én, keddi napon parancsot kapott a város elhagyására. Úti célként az ausztriai Graz városát nevezték meg számukra.

Felszabadulás, megmenekülés és fogság

A Szombathelyt elhagyó század menetparancsa a magyar-német (osztrák) határ átlépésére szól. Szinger Ádám Tanú szerint a munkaszolgálatosokat kísérő katonai keret azonban nem akarta elhagyni az országot és ezért a menet az országhatár előtt jobbra elkanyarodott. A menetet autóval utolérte egy ismeretlen alezredes, aki ismét parancsba adta a határ átlépését. Az alezredes távozása után azonban a menetparancsnok „hátra arcot” vezényelt, így végül a menet magyar területen maradt. Kis Pap János és Haffner Tibor Tanúk visszaemlékezése szerint viszont a németek a lezárt határon már nem engedték át a menetet és ők ott vesztegeltek a határ környékén. Soós Gergely Tanú szerint „az országhatár végében patak volt”. Hittestvérük, Hanák András elmondása szerint az „öreg, századosféle, de jó ember” magyar parancsnok nagyszombaton (március 31.) „összehívott bennünket és megköszönte, hogy szót fogadtunk, amikor lehetett, és mi is megköszöntük, hogy emberségesen bánt velünk. Majd mondta, hogy 'van még egy kis kávé és cukor, legalább jut egy kevés mindenkinek. [...] És mentse mindenki magát, mi megszűntünk magukkal törődni.' Aztán kért civil ruhát, átöltözött és elkészítettünk, többet nem láttuk.”

Szinger Ádám arra is pontosan emlékszik, hogy a keret szétosztotta a Borban folyamatosan vezetett és a munkavégzésükre, valamint magaviseletükre vonatkozó, személyre szóló dokumentumot. Magukra maradtak az erdőben. Ez volt az első szabad éjszakájuk, de fölöttük a német és orosz ágyuk egymást lőtték és ők a harcoló felek közé szorultak. Hanák András visszaemlékezése szerint mintegy három kilométerre nyugatra lehettek az osztrák határtól, amikor a kerettől megszabadultak. Egyben olyan közel kerültek a német–orosz fronthoz, hogy „lehetett hallani a megsérültek jajgatását”. Haffner Tibor visszaemlékezésében rögzítette azt is, hogy az országhatártól visszafordultak és a közeledő harc vonallal szembe haladtak. A harci zajok távolodásából egyértelműen tudták, hogy a front áthaladt rajtuk, de orosz katonákkal ekkor még nem találkoztak. Továbbindulás előtt elküldték Szinger Ádámot az erdő felderítésére. Szinger az „erdő túlsó felében” találkozott egy orosz katonával, akinek kénytelen volt 500 pengőért odaadni a csizmáját. (Ebből otthon egy félcipőt tudott csináltatni.) Szinger visszatérése és tájékoztatása után indultak el a Tanúk Szombathely irányába. Ekkor orosz lovas felderítőkkal találkoztak. Az egyik oroszul tudó, kárpátaljai Tanú segítségével elmagyarázták kik ők és a járőrök részükre igazoló papírt állítottak ki. Az erdőn keresztül együtt indultak vissza Szombathely felé. Ezen az útszakaszon, az erdőben egy elhagyott lovas kocsira bukkantak, rajta egy „wertheim kasszával”. Az egyik Tanú fel tudta nyitni a zárat: a kasszában „100 pengős kötegek voltak”. Kis

Pap János szerint „néhány ezer pengőt” találtak egy „vasládában”, aminek „már nem volt nagy értéke, de még mindig az volt forgalomban”. A vezetők úgy döntöttek, hogy a pénzt nem osztják szét, hanem Garai Mihály hátizsákjába teszik és a Jehova Tanúi Egyház céljaira fogják felhasználni. A magyarországi Jehova Tanúi később ebből vettek író- és sokszorosító gépet. A Tanúkkal az erdőben együtt mozgó, majd tőlük elszakadó Papp Bálint nazarénustól tudjuk a wertheim kassa történetét is. Az erdőbe ugyanis a gazdasági hivatal kocsija is kísért a századot. Az élelem mellett a kocsin volt „a század pénze is”. Papp Bálint szeme láttára a gh.-s tiszt a kasszából kivette a kispárnáját, majd bezárta a kasszát és otthagyta az erdőben.

A Tanúk az erdőben elkészöntek egymástól és származási helyi illetőleg ország szerint (Csehszlovákia, Jugoszlávia, Magyarország, Románia, Ukrajna) kisebb-nagyobb csoportokban indultak tovább. Az elválásukra Hanák András így emlékezett vissza: „Ez a búcsú bár örömteljes volt, hogy újból szabadok vagyunk, de szomorú is volt. Valamennyiünknek olyan érzése is volt, mintha saját testünk különböző irányba menne. Hisz az elmúlt években a hitben erős egységet alkottunk. Megköszöntük Jehovának a jóságát, hogy ennyi tisztelőjét megmentette, hogy a mi tökéletlenségünk ellenére Jézus vezetése alatt visszatérhettünk az Ő aklába.”

Haffner Tibor szerint az erdőt 1945. április 1-jén, húsvétvasárnap alkonyatkor hagyták el. A kisebb-nagyobb csoportok Szombathelyen át haladtak hazafelé. Útközben többen, többször estek szovjet hadifogságba, de szerencsésen elkerülték a „málenkij robotot” és mindenki hazaért.

Az öt nazarénus együtt volt az erdőben a Tanúkkal, de ők végig a bori keret felügyelete alatt maradtak. Az Ondód környéki erdőben, Szombathelytől mintegy hét kilométerre északnyugatra szabadultak fel ugyanúgy, mint a Tanúk: a front észrevétlenül átment rajtuk. Sem az oroszok, sem pedig a kisegyház tagjai nem vették ezt észre. Papp Bálint elmondása szerint 1945. március 30-án (nagy-pénteken) a bori kerettel együtt Ondódnál estek hadifogságba. A nazarénusok tehát minden bizonnyal csak másnap, március 31-én, húsvét szombatján (nagyszombaton) estek szovjet fogságba. Közülük Gumbér István, Papp Bálint és Szabó Imre került további kényszermunkára a Szovjetunióba.

A felszabadulás, a megmenekülés és a fogságba esés helyei

A kisegyház-tagok felszabadulási helyeinek azonosítására csak pontatlan és ellentmondásos információk állnak rendelkezésre. Mindezek miatt, a helyszínek azonosítása érdekében először számba veszem a Tanúk visszaemlékezéseinek és a nazarénus Papp Bálint visszaemlékezéseinek apró részleteit, majd beszámolok a helyszíni bejárás tapasztalatairól, továbbá a helyi lakosok, a helytörténészek és kutatók közlései alapján topográfia és hadtörténeti szempontból elemzem, illetőleg rekonstruálom a helyeket és eseményeket.

A Tanúk visszaemlékezései közül egyedül Vági József nevezte meg azt a települést, amelynek a közelében lévő erdőben meghúzták magukat, majd pedig ahol felszabadultak. Ez a Szombathelytől 12 kilométerre, Torony községtől hét kilométerre lévő

Narda település, illetőleg a „nardai erdő”. Ő még annyit tett ehhez hozzá, hogy a „nardai erdőben” egy házban, egy majorságban voltak „éjjel-nappal”. Az erdei tartózkodásukra vonatkozóan további négy Tanú visszaemlékezésében lelhető fel valamilyen információ. Haffner Tibor emlékezete szerint a határtól visszafordultak és az országúttól 500 méterre lévő „kis erdőbe” húzódtak be. Hanák András úgy emlékezett vissza, hogy az erdő mellett volt „egy kis tisztás”, ahonnan „nem messze volt a hegy”. Itt eredhetett a forrás, ahonnan a közelükben folyó erdei „patakocska” eredt. Szinger Ádám egy Szombathelyig húzódó hatalmas erdőről írt és „az országút mellett” meghúzódó „kis völgy”-ről, ahol megpihentek és lefeküdtek. Kis Pap János leírása szerint „vesztegeltünk a határon” majd „estefelé egyik falú szélén pihentünk”. A felszabadulásukat követően pedig, amikor Szombathely felé mentek, „az erdő közepén egy tanyához” érkeztek, ahol a lövöldözések miatt egy napot eltöltöttek. Teodor Miron visszaemlékezése szerint „Ekkor már csak 13 kilométerre voltunk az orosz fronttól. Egy gazdag földbirtokos telkén éjszakáztunk, másnap pedig az őreink szabadon engedtek minket.”

A felszabadulás helyének megtalálása érdekében helyszíni bejárást folytattunk Hanák András és Török Károly Tanúkkal 2012 augusztusában. Először autóval végimentünk a Szombathelyt a határral összekötő északi (89-es út), majd pedig a déli (számozatlan) közúton. Utóbbi útvonalon, Szombathely felől nézve, Nárai település után Hanák András egyértelműen felismerte a helyszínt. A település határától kb. két kilométerre, a Pornóapátira tartó közút jobb oldalán lévő erdőben, a köztől mintegy egy kilométerre nevezte meg a korabeli tartózkodási helyüket. A szintén a helyszínen lévő Török Károly nem tudta felidézni a helyet. A környéket mintegy másfél kilométeres körben bejártuk, de az erdőben hegynek, völgynek, forrásnak, pataknak vagy majorságnak (tanyának, pusztának) a nyomára nem bukkantunk, tisztásnak viszont igen.

Anton Murín (háttal), mellette ifj. Haffner Tibor, Hanák András és Török Károly. A fénykép 2012. augusztus 23-án készült a nárai erdőben. (A szerző felvétele)

Szombathelyről három irányba lehetett (és lehet) ebben a térségben úton megközelíteni a magyar–oszátrák (német) határt. Az egyik az északi, azaz a Szombathely–Kámon–Sé–Torony–Narda

(kb. 14 kilométer), a másik a déli, a Nárai–Pornóapáti (kb. 16 kilométer) útvonal. Szombathely belvárosa és az országhatár közötti távolság tehát mindkét esetben közel azonos.

A munkaszolgálatos század mindenképpen eljutott az országhatárra, ahol egy falu volt. Ez Narda vagy Pornóapáti lehetett. Mivel az országhatárnál „patak” volt, ez feltehetőleg a Pornóapátinál folyó Pinka, ami itt határfolyó. A menet a határt nem lépte át és ha valóban jobbra (északra) kanyarodtak, akkor Horvátlövő irányába mentek. A határral párhuzamosan, Magyarország területén, délről észak felé mozogtak. Amennyiben elérték a Pornóapátitól kb. 12 kilométerre északra lévő Nardát, akkor ezen a környéken, a „nardai erdőben” időztek és szabadultak fel. Valószínűbbnek tartom azonban, hogy akár Pornóapátinál, akár pedig Nardánál érték el az országhatárt, visszafelé Szombathely irányába, a feljük közeledő fronttal szembe mozogtak. Így visszafelé elérték vagy megközelítették a határtól légvonalban mintegy nyolc kilométerre eső Torony–Ondód–Nárai (észak–dél) vonalat. A környéken, Ondód és Nárai között patakokkal, tisztásokkal, mezőkkel szabdaltnak nagy erdőség található. Itt a bori keret magára hagyta a Tanúkat még a szovjet előőrsök megérkezése előtt, március 29-én este vagy 30-án reggel. A bori keret és a nazarénus munkaszolgálatosok a század lovas kocsijaival és pénzével tovább ment Ondód irányába, de mindezt hátrahagyva érkeztek meg az Ondódhoz közeli erdőbe. A front áthaladt rajtuk március 30-án és másnap Ondódnál estek hadifogságba.

A környező községek polgármestereivel, továbbá a környék alapos ismerőivel konzultáltam, valamint áttekintettem a szakirodalmat. Mindezek szerint Nárait a szovjet csapatok március 30-án estére foglalták el. Az oroszok másnap az erdőn át vezető rövidebb (postaúton), a Lövői (Németlövői), majd a Sági [Sághy] úton mentek tovább Narda és Felsőcsatár irányába. A Nardára vezető út Kis-Jápola (Kisjápola) és Nagy-Jápola (Nagyjápola) majorokon vezet keresztül. Az oroszok ezen az úton a németek ellentámadásával találták szembe magukat, amely megfutamodásra kényszerítette az orosz katonákat és tankokat. Az oroszok délelőtt foglalták el az akkor még lakott Kis-Jápola, majd a már akkor sem lakott Nagy-Jápola majorokat. (Mindkét major Janzó földbirtokos tulajdona volt.) Utóbbi elfoglalása előtt a németek és az oroszok újabb heves ütközetet vívtak, amely mintegy nyolc órán át tartott és sok áldozatot követelt. Az oroszok tovább haladtak Narda felé, de erős ágyútűz kaptak. A németek ugyanis a Narda nyugati határában húzódó dombról ágyúzták az oroszokat, akik viszonozták a tüzet.

Jehova Tanúi ebben a Felsőcsatárhoz tartozó japlai (jápilai) erdőben és az ezen átvezető erdei út mentén zajló heves és jelentős katonai veszteségekkel járó harcok közelében lehettek. Ekkor lépett át rajtuk a front. Úgy gondolom, hogy a Tanúk ebben az időszakban Kis-Jápola környékén tartózkodtak. Vagyis a Felsőcsatártól kb. hat kilométerre keletre és Náraitól kb. hat kilométerre északnyugatra, valamint Ondódtól kb. három kilométerre délre található Kis-Jápola környékén voltak. Az országhatár és Szombathely között mintegy félúton. Tehát a keretlegényektől való megszabadulásuk, majd pedig a szovjet

csapatok általi „felszabadításuk” helye Kis-Jápfa környéke. Kis-Jápfa mintegy két kilométerre északnyugatra található attól a helytől, amit a Szlovákiában élő Hanák András Tanú a felszabadulás helyeként azonosított.

A 144 Tanúnak a keretlegényektől való megszabadulás és egyben a munkaszolgálatuk végső dátuma tehát 1945. március 30-a (péntek) vagy március 31-e (szombat), míg az oroszok általi „felszabadításuk” dátuma március 31-e. Ezen a napon találkoztak az orosz járőrökkel és másnap, április elsején, húsvétvasárnap alkonyatkor, nyugati irányba haladva hagyták el az erdőt. Ettől kezdve útjaik szétváltak és már kisebb-nagyobb csoportokban értek még aznap a már március 29-én délelőtt felszabadított és egyben megszállt Szombathelyre.

A Magyar Királyi 801.-es különleges büntetőszázad története ekkor és itt ért véget. A Jehova Tanúit, a nazarénusokat és a szombatistákat 1942. október legelején gyűjtötték össze, majd

a katonai szolgálat elutasítása miatt ítélték el és börtönözték be. A jászberényi beosztásukat követően Borban munkaszolgálatra kényszerítették őket, akárcsak a zsidókat. Borból egy hosszú és szenvedésekkel teli úton a zsidó munkaszolgálatosokkal együtt vonultak Magyarország felé. A szombatisták szerbiai szökése után a büntető század Szentkirályszabadján, majd pedig Szombathelyen dolgozott. Közel 30 hónap fogság után a Jehova Tanúi Nári térségben végleg megszabadultak őrzőiktől, míg a nazarénusok Ondód környékén estek ismét fogságba.

Dr. Csapody Tamás

jogász, szociológus, egyetemi adjunktus
Simmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézete,
Budapest

(A tudományos mű a Vasi Szemle 2013. LXVII. évfolyam 1. számában jelent meg 3-26 oldal, részlet)

Szokatlan tél

A 2012–13-as tél szokatlanul erősnek ígérkezett. A rengeteg lehullott csapadék, főleg hó formájában igazán próbára tette a mindennapokat. Kiváltképp, hogy nemcsak húsvétkor, hanem még utána is komoly hó, hófúvás volt a jellemző.

Tűzgyújtási napok

A belterületi kerti nyesedékek tűzgyújtási napjai továbbra is kedd és péntek.

Óvodai hírek

Végre itt a tavasz. Gyermekek és felnőttek egyaránt vágyik ki a szabadba. Gyakorló szülők tudják, hogy a jó idő beköszöntével milyen nehéz őket esténként becsalogatni az udvarról, játszótérre. Miért is jó, ha sokat és szabadon mozoghatnak gyermekeink? Az 3-6 éves gyermekeknek nagy a mozgásigénye: futkároznak, szaladgálnak, állandóan nyüzsögnek. Ez ennek a kornak természetes velejárója, nem „rosszaság”. Óriási szükségük van arra, hogy szabadon mozoghassanak, ezt főleg a szabadban tehessék. Nagy gondot fordítunk az óvodában is arra, hogy legalább napi egy-két órát a friss levegőn játszassanak télen-nyáron. Ez hozzájárul testi edzettségükhöz. Elegendő tér, alkalom és szabadság kell ahhoz, hogy mozgásigényüket kielégítsük. Ezt a szabad „játékot” nem helyettesíti a felnőttek által szervezett játékos tornafoglalkozás, vagy egyéb sport tevékenység. A gyermeknek arra van szüksége egész kicsi kora óta, hogy bejárja a teret, rengeteg mozgástapasztalatot gyűjtsön, végigjárja a mozgásfejlődés valamennyi lépcsőfokát. Így lesz mozgásában (is!) magabiztos. A gyermek a mozgásformákat a saját tempójában végzi, ha van erre motivációja és adottak a feltételek. A mozgás állandó örömforrás számukra, szeretik önmagukat próbára tenni. Nem is gondoljuk, hogy a későbbiekben milyen sok múlik azon, hogy minél több mozgásformában szereztek-e kellő tapasztalatot (írás-, olvasástanulás).

A közelgő ünnep jó alkalmat kínál a szülőknek, hogy olyan játékokkal ajándékozzák meg gyermekeiket, amelyek mozgásra ösztönöznek (hinta, bicikli, trambulín, ugráló labda, ugrókötél, gördeszka, roller, labda, mászóka, csúszda stb.). Nagy örömet szereznek vele! Jó az is, ha alkalmanként a család együtt kerekedik fel túrázni, uszodába, kalandvárosba stb. 5-6 éves korukra mozgásuk összerendezettebb lesz, képesek sport jellegű mozgásformákat is elsajátítani (foci, úszás, korcsolyázás stb.). Támogassuk abban, hogy a megkedvelt mozgásformát kitartóan gyakorolhassa. Az óvodában igénylik a közösen végzett mozgásos játékokat, természetesen életkoruknak megfelelően (futó-, fogó-, versenyzjátékok). Ezek a jó hangulatú együttlétek erősítik a közösséghez tartozás érzését, a társakhoz való pozitív viszonyulást. A játékos módon, örömmel végzett mozgások energiavesztéssel járnak, melyet pótolni kell aktív és passzív pihenéssel. Hívjuk magunkhoz egy kicsit pihenni, kortyoljanak egy kis vizet, egyenek néhány falatot. Lehetőleg ne az esti órákban, lefekvés előtt végezzenek intenzív mozgást, mert könnyen „túlpörögnek.” Figyelnünk kell arra, hogy az óvodásokban (főleg a kisóvodásokban) nem alakult még ki a kellő óvatosság, nincs veszélyérzetük, nagy bennük a bizonyítási és a mozgásvágy. Gyakran érik őket balesetek, ezért nekünk kell körültekintőnek és óvatosnak lenni. Vannak alapvető szabályok, amiket jó már ebben a korban tudatosítani: „– Az utca nem játszótér!”, – a hinták korlátján belül nem szabad tartózkodni, – bizonyos mozgásformáknál van „kötelező haladási irány” (pl. kerékpározás, korcsolya).

Fábics Ildikó
óvodavezető

Kovács Ramóna: A rönkhúzás krónikája

Farsangkor történt a nagy esemény,
a fél falu ott volt menyegzőjén
a széles vállú, erős Gesztenye Gusztinak
s párjának, a ritka szép Gubacs Gizellának.

A kultúrház elől indult el a menet,
de a vőlegényt bizony csak otthon lelte meg.
Magukkal is vitték, rönk mellett ballagva,
mit kétlábú lovak húztak nagy jajgatva.

Kerítették aztán két szép koszorúslányt
s ittak mellé savanyú, jól lehűlt borocskát.
A következő út a menyasszonyért vitt,
hogy lehessen csapni már jókora lagzit.

Kint a hidegben az arára várva
kiderült, hogy nem több mint négy tehén az ára.
S végül egy helyett két leányt is kaptunk,
de olyan szépeket, hogy sírva is fakadtunk.

Az első lány nem volt más, mint a Kazlas Teca,

kinek, mint kiderült, régen van már ura.
De egy férfi a Tecának soha sem volt elég,
férje mellett mindig kellett neki egyéb.

Aztán csak megkaptuk a szép Gubacs Gizit,
ki izgatottan várta már a kedves Gusztit
s fehér orcáján piros rózsák nyíltak,
szülei a búcsúkor csak úgy sírtak, ríttak
(a röhögéstől).

A Művázban aztán a drága püspök úr
a két gerlicét végre összeadta,
s a polgári esküvő után elcsattant
a szép pár első hitvesi csókja.

Minden jót kívántak végül a nagyszülők
s hétezer forintért kelt el a fenyőrönk.
Az ifjú asszonyt nem tudták ellopni a táncban,
de a végén az urát ő lopta el futtában.

Vacsorára finom csülkös babot ettünk,
néptáncoltunk és sokat nevettünk.

Éjfél felé tombola került végre sorra,
s egy kávéfőző gép volt a díjak díja.

Így telt a nagy ünnep: bolondlakodalom,
bolondok békétlen boldog bulizása
s másnapra nem maradt más, mint a takarítás
s a leányság végének elsiratása.

Kedves hírek járják már Nárainak falvát
s emígy megtudja mindenki:
Végre megnősült Gesztenye Gusztit!

Igába hajtotta szerencsétlen fejét,
láncra verette a hordó fedelét.
Innentől majd csak asszonyát szolgálja
s elissza pénzét a három kocsmába’.

Felesége nem más, mint a szép Gizi,
kinek hosszú copfját a szél csak úgy viszi
s ki talicska nélkül is elbírja az urát,
ha az kocsmából többé már ki se lát.

Boldog farsangot mindenkinek!

Újra iskola Náraiban?

A 2011. évi CXCV. törvény a köznevelésről 89. § (1), módosítva 2012. évi CXXIV. törvény 38. § 33. pontjával újra lehetővé teszi a 3000 fő alatti lakosságszámú településeken is az alsó tagozatos általános iskola helyben való működését. „Azon a településen, ahol legalább nyolc óvodáskorú vagy nyolc alsó tagozatos korú gyermek rendelkezik lakóhellyel és a demográfiai adatok alapján feltételezhető, hogy ez a létszám legalább három évig fennmarad, továbbá ha a szülők ezt igénylik, a települési önkormányzat kezdeményezésére az állami intézményfenntartó központ a hivatal tájékoztatása mel-

lett gondoskodik arról, hogy helyben működjék egy óvodai vagy egységes óvoda-bölcsődei csoport vagy az alsó tagozat feladatait ellátó tagiskola.” Mi és még nyolc kisgyermek szülője beadtuk kérelmünket az Önkormányzathoz, hogy szeptember elsejei kezdettel ide járhasanak alsós gyermekeink. Sokat jelentene nekünk, ha kicsi fiunknak nem kellene kora reggel utaznia, hogy eljusson az iskolába. Kérelmünk már továbbításra került, várjuk a választ. Ha olvasóink között is van olyan, aki hasonlóan gondolkodik, bármikor lehet csatlakozni.

Lóránth Jácint szülei:

Lóránth Csaba és Marton Melinda

Kosárfonás Náraiban

Február 2-án folytatódott az előző hétvégén elindított kosárfonó szakkör a Sargaliliom Alkotóházban. Eme hagyományos népi mesterséget már csak kevesek ismerik a községben, de Völgyi Gábor és Molnár Gábor készségesen bemutatták mesterfogásaikat az érdeklődő falubelieknek, sőt az Órvidékről érkező magyar ajkú és osztrák látogatóknak is. A lelkes tanoncoknak és mestereknek, valamint a bőségesen felhalmozott vesszőnek köszönhetően rö-

vid idő alatt új kosarak sorakoztak az alkotóház kiállítótermében a csaknem évszázados korú mintapéldányok mellett. Nem teltek azonban dologtalanul az asszonyok és lányok hétvégéi sem. A vesszőből font kosarak készítése mellett lehetőség volt elsajátítani a csuhéfonás művészetét is köszönhetően Völgyi Imréné, Pulai Imréné, Herceg Józsefné és Szabó Ferencné tanításának. A rég-

nem használt öreg fonókereteken a női kezek türelmes munkája révén szép új csuhésatyrok és lábtörlők formálódtak. Aki nem volt rest, munkája gyümölcsét haza is vihette, hogy családtagok és

szomszédok is láthassák mire képes az ember pusztá keze munkájával. A szervezők remélik, hogy a rendezvény nyomán egyre többen fedezik fel újra nagyszüleik művészetét, és így e szép és hasznos hagyományok ismerői és továbbadói lesznek. A kosárfonással egy időben kiállítás nyílt Góber Józsefné Kovács Bernadett gobelinhímzéseiből és hímzett terítőiből, melyek mellett unokája Molnár Bianka gobelinképei is láthatóak voltak. A kiállítás következő sorozatában Dr. Tatai-Szabó Miklós virágfotóit és Tieber Károlyné csipkéit mutatja be május közepén. Az alkotóház kiállításai megtekinthetők a hét minden napján előzetes egyeztetés alapján, illetve minden hónap első vasárnapján 14 órától.

Szilágyi Ákos

Baleset Szombathely és Nárai között

Egy szombathelyi hölgy Renault típusú személygépkocsijával közlekedett Nárai irányába március 24-én, vasárnap fél tíz körül, amikor megcsúszott a havas-jeges úton és elvesztette uralmát a járműve felett, majd a jobb oldali árokba hajtott. A gépkocsi egy beton hídfeljen megpattant, majd az oldalára dőlve állt meg. A baleset során a jármű vezetője megsérült. A helyszínelés és műszaki mentés idején teljes út zár volt érvényben, melyet 11 óra után oldottak fel – közölte a Vas Megyei Rendőr-főkapitányság. Az eset tanulsága, hogy a segítséget kérő személy a baleset helyszínéért „Újperint után”-t adta meg. A mentők,

tűzoltók, rendőrségi helyszínelő egészen Jákig haladtak, majd a diszpécserközponttal történő egyeztetést követően derült ki, hogy a baleset nem Szombathely–Ják között, hanem Szombathely–Nárai között van. Így a mentőegység Ják irányából, Nárain keresztül száguldva ért a helyszínre.

N. T.

Új könyvek a könyvtárunkban

Új DVD-k és könyvek érkeztek könyvtárunkba! Gyermek, ifjúsági, ismeretterjesztő, krimi, szépirodalmi kötetekkel és novellákkal gyarapodott a könyvtár. Várunk minden kedves olvasni vágyót a szokott időben: pénteken: 16.00-18.30 és szombaton 9.30-12.00 óráig.

Nádas Nikolett

Náraiért Egyesület hírei

Egyesületünk február 27-én megtartotta a 2013. évi rendes közgyűlését. Megszavaztuk költségvetésünket és döntöttünk az éves programokról. A tervezett események közül március 27-én már meg is valósult a húsvéti játszóházunk, melyről készült fényképeinket meg is mutatjuk Önöknek. A tavaszi programok közül figyelmükbe ajánljuk az április 30-án rendezendő májusfa-állítást, ahol erős férfiak segítségét kéri a szervező fiatalok. Június elsejére tervezzük a gyermeknap rendezvényét, amely az óvodások évszázados műsorával együtt kerül megrendezésre. Terveztünk még tavaszi túrát, kirándulást is. A programok pontos idejét és részletes felhívását a szokott módon időben közzétesszük. Működésünket könnyíti, és programjaink színvonalát emeli támogatóink anyagi segítsége. Fő támogatónk a képviselő-testület, mert az idén is támogattak bennünket (és általunk Önt is kedves Olvasó). Az egyesületet és céljait 150 ezer forinttal, az énekkart 100 ezer forinttal támogatta az Önkormányzat. További 100 ezer forintot adott az egyesületnek Lóránth József képviselő úr, és 50 ezer forintot adott az énekkarnak Hompasz Béla képviselő úr. Így összesen 400 ezer forinthez jutottunk a falu vezetése

által. Ezúton is nagyon szépen köszönjük támogató segítségüket! Szintén köszönet illeti falunk díszpolgárát, Varga László urat, aki ezelőtti számunkban közölt számlaszámunkra 50 ezer forintot utalt át. Kérdésemre elmondta, hogy a szüreti felvonulásnál adódó költségekre gondolná felajánlani az összeget. Neki is köszönjük szépen! Még mindig lehet rendelkezni az adó 1%-áról. Kérem, ha teheti, adja egyesületünknek! Januári számunkban hibásan jelent meg az

adószámunk, ami helyesen: 18899049-1-18. Bankszámlaszámunk pedig: 72300255-10000403. Minden eddigi és jövőbeni támogatást köszönünk szépen!

Marton Melinda
szervező titkár

Sport hírek – Labdarúgás

A téli átigazolási szezonban öt játékos távozott a csapattól. Draskovics Gábor és Draskovics Dániel Jákra igazolt. Somlai Ernő befejezte a játékot, míg Somlai Roland Pecölbe, Büki Bálint pedig Újperintre igazolt. A Nárαι csapat számára pedig hat játékost igazoltunk: Schnalzer Lászlót Gencsapátiból, Jakab Attilát és Wágner Zoltánt Nagykölkedről, Pegán Dánielt a Királyból, míg Hegedüs Józsefet és Hegedüs Milán Józsefet Sorokpolányból.

Ilyen megerősítés után úgy gondoljuk, hogy van remény a jó tavaszi szereplésre, mivel rutinos és igazi csapatjátékosok érkeztek a csapatunkhoz. A tavasz folyamán tovább folytatjuk a megkezdett öltözőbővítést uniós támogatásból. Reményeink szerint a pálya új reflektorkiépítése, korszerűsítése is hamarosan megvalósul TAO pályázat támogatásból. Vannak további pályázati terveink is, megvalósításai a sikeres elbírálások függvényei. Várjuk kedves szurkolóinkat a tavaszi szezonban is. A www.narai-sk.hu weboldalunkon értesülhetnek a csapatról. Jó szurkolást és jó szórakozást a mérkőzéseken. Hajrá Nárαι! Tisztelettel:

Koltay István
sportkör elnök

Sportöltöző

Zajlik a Sportöltöző bővítése